

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Astridvest 59 te Tienen

**Vanessa Vander Ginst
Maarten Smeets
Wouter Yperman**

**Kessel-Lo, 2016
Studiebureau Archeologie bvba**

**Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de
Astridvest 59 te Tienen**

**Vanessa Vander Ginst
Maarten Smeets
Wouter Yperman**

**Kessel-Lo, 2016
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Astridvest 59 te Tienen
--

Initiatiefnemer:	Studiebureau Rimanque nv
Projectleiding:	Maarten Smeets
Erkend archeoloog:	Vanessa Vander Ginst
Auteurs:	Vanessa Vander Ginst, Maarten Smeets & Wouter Yperman
Foto's, plannen en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2016, Studiebureau Archeologie bvba

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Bureauonderzoek	p. 3
1.1 Beschrijvend gedeelte	p. 3
1.1.1 Administratieve gegevens	p. 3
1.1.2 Archeologische voorkennis	p. 5
1.1.3 Onderzoeksopdracht	p. 5
1.1.4 Beschrijving geplande werken	p. 6
1.1.5 Werkwijze	p. 9
1.2 Assessmentrapport	p.12
1.2.1 Landschappelijke ligging van het projectgebied	p. 12
1.2.2 Historische beschrijving van het projectgebied	p. 19
1.2.3 Archeologisch kader van het projectgebied	P. 29
1.2.4 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	p. 35
1.2.5 Synthese	p. 35
1.2.6 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek	p. 36
1.2.7 Samenvatting voor een niet gespecialiseerd publiek	p. 36
Hoofdstuk 2 Programma van maatregelen	p. 36
2.1 Gemotiveerd advies	p. 36
2.2 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem	p.38
2.2.1 Administratieve gegevens	p.39
2.2.2 Aanleiding van het vooronderzoek	p.40
2.2.3 Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	p.40
2.2.4 Vraagstelling en onderzoeksdoelen	p.40
2.2.5 Onderzoeksstrategie, methode en technieken	p.41
Bibliografie	p. 43
Bijlagen	p. 48
Plannenlijst	p. 44
Fotolijst	p. 46

:

Hoofdstuk 2 Programma van maatregelen

2.1 Gemotiveerd advies

Op basis van het tot nu toe uitgevoerde vooronderzoek -bestaande uit een bureauonderzoek- kan gewezen worden op de noodzaak van verder archeologisch onderzoek. De aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats kan op dit moment immers niet met zekerheid worden aangetoond.

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek werd vastgesteld dat de site binnen een vastgestelde archeologische zone ligt, hoewel eerder in de periferie van de eigenlijke stadskern. Op de geraadpleegde historische kaarten vanaf de Atlas der Buurtwegen is af te leiden dat het projectgebied deels samenvalt met de 18de-eeuwse stadsomwalling. Op sommige kaarten is een toren ter hoogte van het projectgebied afgebeeld.

Verder ligt de site topografisch gezien gunstig voor eventuele bewoning, met vruchtbare leemgronden in de omgeving en op een lichte helling met water (Mene) op ca. 350 m afstand. Voornamelijk ten westen van het projectgebied zijn talrijke archeologisch gekende vindplaatsen gekend met vooral resten van Romeinse bewoning, deel uitmakend van de vicus. Ook werd een vroegmiddeleeuws grafveld aangesneden.

Aangezien met het uitgevoerde bureauonderzoek de afwezigheid van archeologische site op het terrein niet kan gestaafd worden en gelet op het potentieel van de site dringt verder onderzoek zich op. Behoud *in situ* van de verschillende archeologische elementen behoort niet tot de mogelijkheden, aangezien het projectgebied vrijwel volledig onderkelderd wordt.

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan dus geen antwoord worden geboden op de onderzoeksvragen:

- Kan de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende gestaafd worden?
- Zijn er archeologisch relevante sites aanwezig?
- Wat is het wetenschappelijk potentieel van de aanwezige sites?
- Moeten er bijkomende maatregelen genomen worden omwille van eventuele aanwezige sites?

Daarom wordt een verder plan van aanpak opgemaakt.

Gezien het hoog ingeschatte archeologisch potentieel van het projectgebied op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek wordt het in zijn geheel (1041m²) geselecteerd voor verder onderzoek, namelijk een vooronderzoek met proefsleuven.

Vooraleer te komen tot dit voorstel werd eerst de opportuniteit van de diverse methoden van vooronderzoek zonder en met ingreep in de bodem afgewogen.

De aard van de site in een stadscontext met een, weliswaar volgens cartografische bronnen eerder lage densiteit aan bebouwing in het verleden, leent zich niet toch andere vormen van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem zoals landschappelijk bodemonderzoek. De bodem is wellicht toch grotendeels bepaald door menselijke ingrepen (o.a. de verwachte stadsomwalling), waardoor weinig aardkundige eenheden in stratigrafisch primaire positie te verwachten zijn.. Geofysisch onderzoek is niet geëigend aangezien hiermee de chronologie van de mogelijk vastgestelde structuren toch niet kan worden bepaald. Bovendien dient de precieze aard van de mogelijk aangetroffen sporen toch nader onderzocht te worden door een bijkomende terreiningreep, wat op zich in dit geval een

meerkost zou betekenen. Gezien de vrijwel volledige verharding van het projectgebied is ook veldkartering niet aan de orde.

Weer omwille van de aard van de site in een stadscontext, hoewel weliswaar volgens cartografische bronnen eerder lagere densiteit aan bebouwing in het verleden, leent deze zich ook niet toch andere vormen van vooronderzoek met ingreep in de bodem zoals verkennend en waarderend booronderzoek. Deze onderzoeksvormen zijn namelijk veeleer geëigend voor het bepalen van de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap in zones die gekenmerkt worden door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Er is geen specifieke aanwijzing voor het mogelijk voorkomen van een steentijdsite. Daarom bieden ook proefputten in functie van steentijdsites geen meerwaarde op deze site in stadscontext.

Na afweging van de opportuniteit van deze onderzoeksmethodes wordt een vooronderzoek voorgesteld dat bestaat uit een proefsleuvenonderzoek. Het is nuttig deze methode toe te passen op het terrein, omdat de onderzoekstechniek een beter ruimtelijk inzicht biedt dan de voorgaande onderzoekstechnieken. Omwille daarvan, en de verwachting dat er geen al te complexe verticale strategie aanwezig is aangezien het een wel site in stadscontext betreft, maar op basis van de beschikbare cartografische bronnen met een eerder lage densiteit aan bewoning in het verleden, is een proefsleuvenonderzoek aangewezen.

Om beter ruimtelijk inzicht toe te laten is het nodig een groter percentage van het terrein (12,5%) te onderzoeken dan de voorgaande onderzoeksmethoden, wat resulteert in een grotere schadelijke impact op het bodemarchief. Deze methode is echter niet overdreven schadelijk te noemen.

Ondanks de grotere schadelijke impact op het bodemarchief is deze onderzoeksmethode nodig om verdere uitspraken te kunnen doen over de aanwezigheid van een archeologische site op het terrein.

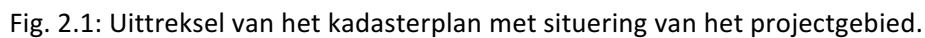
Omdat de afbraak van de aanwezige bebouwing zal plaatsvinden na het verkrijgen van de stedenbouwkundige vergunning, kan het archeologisch onderzoek enkel in uitgesteld traject uitgevoerd worden.

2.2 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem²⁹

2.2.1 Administratieve gegevens

Initiatiefnemer: Studie bureau Rimanque nv
Kabbeekvest 73A
3300 Tienen

Locatie: Tienen , Astridvest 59
Tienen, Afd. 2, Sectie F, percelen 130/2E en 130K3 (fig. 2.1)
Bounding box: punt 1: x= 189616, y= 166450
punt 2: x= 189667, y= 166488

zie 1.1.4 : Beschrijving geplande werken

zie 1.2: Assessmentrapport

De vraagstelling van het onderzoek is gericht op de aard en fasering van oudere bewoningsfases op de site. Bijkomend dient onderzocht te worden of er nog resten van de 18de-eeuwse (16de-eeuwse volgens de inventaris van Onroerend Erfgoed) stadsomwalling bewaard gebleven zijn. Om een antwoord te formuleren op vragen i.v.m. de Tiense stadsgeschiedenis moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- 40

- Wat betekenen de gegevens mogelijk voor een aanvulling van kennisleemtes van de lokale en regionale geschiedenis?

Het archeologisch onderzoek kan enkel als volledig beschouwd worden als er geen archeologische waarden meer aanwezig zijn binnen het projectgebied. Bovendien dient er voldoende informatie gegenereerd worden om alle onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Alle vondsten en artefacten worden in die mate verpakt en geconserveerd om een degelijke bewaring te garanderen.

2.2.5 Onderzoeksstrategie, methode en technieken

Op het volledige terrein (oppervlakte: 1041 m²) gelegen binnen de historische stadskern van Tienen wordt een onderzoek met proefsleuven aanbevolen. Voor de gehanteerde onderzoekstechniek van proefsleuven is hoofdstuk 8.6 van de Code van de Goede Praktijk (CGP) van toepassing.

De aangelegde proefsleuven hebben een breedte van 2 m. De voorgestelde inplanting is gebaseerd op zowel de praktische uitvoerbaarheid als de vorm van het terrein en de terreingesteldheid, waarbij zoveel mogelijk in de lengterichting en haaks op de hellingsgraad wordt gewerkt (fig. 2.2). De sleuven hebben een maximale tussenafstand (van as tot as) van 15 m. De sleuven moeten minstens 10% van het volledige terrein beslaan, tenzij tijdens de uitvoering van de werken grote bodemverstoringen worden vastgesteld. In het voorstel wordt het reeds onderkelderde (en dus mogelijk reeds verstoorde) te slopen pand Astridvest 59 mee onderzocht met proefsleuven. Indien bij de uitvoer van de sleuven op dit overigens kleine deel van het terrein een zware bodemverstoring opgemerkt wordt, kan de sleuf ten westen van het pand hernomen worden. Er wordt voorgesteld om de sleuven zo dicht als mogelijk tot bij de Astridvest te trekken om mogelijk nog resten van de stadsomwalling aan te treffen. In totaal moet minstens 12,5% van het terrein onderzocht worden. Indien een archeologische site wordt aangetroffen, worden eventueel extra proefsleuven en/of kijkvensters gegraven om een afbakening van de site te bekomen. Een selectie van sporen wordt gecoupeerd om een inschatting te kunnen maken van de aard, context en gemiddelde diepte van de aangetroffen sporen. Eventueel worden deze coupes aangevuld met enkele boringen in grotere sporen. Vondsten worden stratigrafisch ingezameld om te leiden tot een datering of contextbepaling.

De proefsleuven en eventuele kijkvensters worden uitgegraven met een graafmachine met een tandenloze bak. De proefsleuven worden aangelegd op het bovenste archeologische niveau waarop grondsporen te zien zijn. Hoewel dit niet specifiek verwacht wordt, dient bij het leesbaar maken van het te registreren grondvlak tevens aandacht te worden besteed aan de mogelijke aanwezigheid van lithisch materiaal. Indien een steentijdsite wordt aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek, worden de artefacten in 3D geregistreerd. Het materiaal wordt tijdens het veldwerk voorgelegd aan een ervaringsdeskundige lithische artefacten.

Naast de vereiste competenties ten opzicht van deze opgenomen in de Code van Goede Praktijk dienen de uitvoerders van het proefsleuvenonderzoek te beschikken over voldoende aantoonbare ervaring met verdedigingsstructuren. Een met cv aantoonbare ervaring van 3 projecten met verdedigingsstructuren lijkt aangewezen.

